

Tekst przekazany Redakcji do druku w miesięczniku „tak rodzinie”. Ukazał się drukiem w numerze „tak rodzinie” Rok 2023, nr 9(195), s. 42. Prawa wydawnicze do tekstu, w tym do publikowania i rozpowszechniania w jakimkolwiek zakresie, posiada Wydawnictwo Sióstr Loretanek w Warszawie przy ul. Żeligowskiego 16/20, 04-476 Warszawa.

Ks. dr hab. Tomasz Jakubiak, prof. AKW

Nierozerwalność małżeństwa. Czy jest absolutna?

W numerze wakacyjnym napisał Ksiądz Profesor, że istnieje możliwość rozwiązania ważnie zawartego małżeństwa na mocy przywileju wiary. Jak to się ma do nauki Kościoła o nierozzerwalności małżeństwa?

Tadeusz z Grudziądz

Zgodnie z nauczaniem Kościoła katolickiego każde ważnie zawarte małżeństwo jest nierozzerwalne (kan. 1056 KPK). Nie ma znaczenia, czy zawarte zostało przez katolików w kościele parafialnym, czy też przez osoby nieochrzczone i w nic niewierzące w USC. Jeśli ważnie zostało zawarte przez dwie osoby ochrzczone (niekoniecznie katolików), wtedy otrzymuje szczególną godność sakramentu i nazywamy takie małżeństwo sakramentalnym. Jeśli ważnie zawarły małżeństwo dwie osoby nieochrzczone lub ochrzczone z nieochrzczoną, małżeństwo takie nazywamy naturalnym. Naturalnym, bo ważnym z porządku natury.

Poprzez sakrament nierozzerwalność małżeństwa osób ochrzczonech nabiera szczególnej mocy. Ich relacja małżeńska ma zdolność oznaczania nierozłącznego związku Chrystusa z Kościołem. Kiedy małżonkowie chrześcijańscy po zawarciu małżeństwa dobrowolnie podejmują akt małżeński przez się zdolny do zrodzenia potomstwa, wtedy takie małżeństwo nazywa się sakramentalnym i dopełnionym (kan. 1061 KPK). Dopełnienie małżeństwa dopełnia sakramentalny wymiar małżeństwa w taki sposób, że małżeństwo oznacza absolutnie nierozzerwalną jedność Chrystusa i Kościoła.

Jak sakramentalność małżeństwa wpływa na jego nierozzerwalność? Zgodnie z kan. 1141 KPK małżeństwo sakramentalne i dopełnione jest absolutnie nierozzerwalne. Tylko śmierć może rozłączyć małżonków, a wdowiec lub wdowa może zawrzeć nowy związek małżeński. Jeśli małżeństwo sakramentalne nie zostało dopełnione, wtedy dla słuszych powodów papież na prośbę małżonków może rozwiązać węzeł małżeński, udzielając zgody na zawarcie nowego związku (kan. 1142 KPK).

Małżeństwa naturalne również są nierozzerwalne, jednakże względnie, czyli nieabsolutnie.

Co to znaczy, że nierozzerwalność małżeństwa nie jest absolutna? Oznacza to, że ważne zawarte małżeństwo naturalne nie może zostać rozwiązane przez samych małżonków. Rozwiązać je może jedynie kompetentna władza.

Kto może rozwiązać małżeństwo nierozzerwalne nieabsolutnie? Taką władzę ma jedynie Bóg. W przypadku większości przywilejów wiary (z wyjątkiem przywileju Pawłowego) rozwiązanie ważnego małżeństwa naturalnego dokonuje się na podstawie decyzji papieża, podjętej w imieniu Boga. Papież wtedy działa w imieniu Chrystusa.

W jakich sytuacjach może zostać rozwiązane małżeństwo naturalne? Sytuacje, w których istnieje możliwość uzyskania łaski rozwiązania małżeństwa naturalnego, opisane są w Kodeksie prawa kanonicznego w kan. 1143–1149 oraz w Normach Kongregacji Nauki Wiary „Potestas Ecclesiae”, opublikowanych w 2001 roku. Wśród nich najbardziej znany jest przywilej Pawłowy, którego źródła są w Pierwszym Liście do Koryntian (1 Kor 7, 10-16).

Co to znaczy, że przywilej udzielany jest ze względu na korzyść wiary? Oznacza to, że łaska rozwiązania małżeństwa dokonuje się ze względu na korzyść wiary strony katolickiej. W takich sytuacjach dobro wiary strony katolickiej ma przewagę nad nierozzerwalnością małżeństwa naturalnego. Na przykład gdy jedno z małżonków nawraca się i chce przyjąć chrzest, a drugie, nieochrzczone, nie chce mieszkać z nim w zgodzie bez obrazy Boga (bez winy strony nawróconej), wtedy na mocy przywileju Pawłowego będzie mogło zawrzeć nowe małżeństwo. Pierwsze zostanie rozwiązane.